

13. JEŽÍŠOVO VZKŘÍŠENÍ

Počet setkání: podle potřeby (pokud děti zvládly porozumět tématům, kterým jsme se věnovali před Velikonocemi, mělo by stačit jedno setkání).

Doporučené období: bezprostředně po Velikonocích

KATECHEZE – ZÁMĚR

Hlásání evangelia dětem: Bůh nám daroval věčný život. Smrt je pro lidi, kteří Bohu věří, přechodem ze světa k Bohu. Ježíšovo vzkříšení je znamením jeho vítězství nad zlem a smrtí a našeho věčného života.

Liturgická výchova: znovu si připomeneme význam znamení kříže; modlitba za živé i zemřelé.

Výchova k diakonii, společenství a misii: Společenství věřících spojuje víra ve vzkříšeného Ježíše, kterou vyznáváme na základě svědectví Ježíšových současníků, kteří v něj uvěřili. Vedeme děti k tomu, aby považovaly toto „spojení“ za přednost a dar společenství církve.

VÝUKA NÁBOŽENSTVÍ – OBSAH A CÍLE

Žáci uvažují o smrti a daru věčného života. Věčný život je darem Božím, který byl předznamenán Ježíšovým vzkříšením. Tomu je třeba uvěřit. Nebylo to jednoduché ani pro Ježíšovy současníky a jemu blízké lidi – ženy a apoštoly. Díky svědectví o vzkříšení Ježíše se křesťanství rozšířilo do celého světa.

Klíčové kompetence. Žák –

- je seznámen se skutečností smrti člověka a možnostmi, jak se s ní vyrovnat;
- ví o různých pohledech na to, co následuje po smrti člověka, a začíná mezi těmito postoji rozlišovat;
- umí vlastními slovy sdělit, proč křesťané věří ve vzkříšení.

Poznámky k podání teologického obsahu dětem

Ježíš byl vzkříšen. Je to tajemství naší víry. V Ježíšově vzkříšení vrcholí uskutečnění Božího plánu spásy.

Vzkříšení či zmrtvýchvstání není totéž co převtělení (reinkarnace). Ten, který vstal z mrtvých, je tentýž člověk jako před svým vzkříšením – Ježíš Nazaretský. To je první skutečnost, kterou je třeba dětem přiblížit. V této souvislosti se nabízí hovořit s nimi nejprve o tom, co je skutečná smrt a co je věčný život.

Metodické poznámky

Smrt člověka dnes patří k tématům, o kterých se s dětmi z různých důvodů téměř nehovoří. Děti se se smrtí častěji setkávají v televizních pořadech a počítačových hrách než ve skutečnosti, jejichž součástí je i větší množství životů, náhlé obživení apod. Jelikož křesťanská radostná zpráva hlásá smrt a vzkříšení Ježíše Krista, od kterého se pak odvíjí mnoho dalšího, je třeba s dětmi hovořit o smrti člověka citlivým a také srozumitelným způsobem. Ve scénáři „Ježíšovo vzkříšení“ k tomu podáváme postup vycházející z doporučení současných psychologů a speciálních pedagogů. Viz také doporučená literatura „Když brontosaurům někdo umře“.

Souvislost tématu se životem dětí

V dnešní době se děti setkávají se skutečnou smrtí člověka spíše zřídka. Rodiče mívají tendenci je před ní chránit. Na druhé straně děti prožívají smrt a znovuzrození skrze televizní seriály,

filmy a počítačové hry. Dnes není výjimkou, že se setkají i s různými názory na posmrtný život, které mají základ v jiných náboženských přístupech, než je křesťanství. Ježíš Kristus opravdu zemřel, a když byl vzkříšen, nebyl „převtělen“, ale byl to tentýž Ježíš Nazaretský. Jeho tělo mělo „oslavenou podobu“. Jak přesně vypadalo, nevíme. Víme jen, že Ježíš (jako člověk) již nezemře, ale žije u svého Otce v nebi. Při tomto setkání chceme dětem zprostředkovat skutečnost, že Bůh má moc vrátit člověku život, vzkřísit ho z mrtvých.

Souvislost s předchozími a následujícími tématy

Ježíšovo vzkříšení dovršuje velikonoční události. Téma proto navazuje na předchozí a předpokládá přiměřené porozumění tomu, proč Ježíš zemřel na kříži a jaké poselství o Bohu nám tím předal (Bůh tak miluje člověka, že dal svého jednorozeného Syna na smrt, aby nás vysvobodil z moci hříchu pro věčný život). Ježíš přinesl svou oběť z lásky ke svému Otci a k nám, lidem, a dal nám proto nové přikázání: abychom se milovali navzájem, protože jen tak přinese jeho oběť i nám hojný užitek.

Klíčová slova

Smrt, vzkříšení.

Biblické texty a jejich postavy

Mk 16, 1-8: ženy, mladý muž, apoštolové

Pomůcky

- dřevěný kříž (přiměřeně velký);
- obrázky k tématu smrt (z časopisů, fotografie, nebo můžete využít PW prezentaci „Smrt a naděje na věčný život“).

SCÉNÁŘ – JEŽÍŠOVO VZKŘÍŠENÍ

1. Uvedení dětí do tématu:

Navazujeme na prožité Velikonoce, které vrcholí Ježíšovým vzkříšením. Posadíme se do kruhu a vyprávíme si, jak jsme tyto svátky prožili. K. se děti zeptá, kterých velikonočních obřadů se účastnily a co je přitom zaujalo.

Poté nechte kolovat mezi dětmi kříž. Děti mají možnost cokoliv říci o Ježíši v souvislosti s Velikonocemi. K. může vyjádření dětí usměrnit v souvislosti s předchozími tématy: Ježíš uskutečňoval Otcův plán záchrany všech lidí; vzal na sebe všechny hříchy lidí, protože hřích je skutečnou překážkou mezi lidmi a Bohem (proč?)... Můžete dojít k tomu, že kříž je pro křesťany znamením Boží lásky a zároveň příslibu, že i nám Bůh odpustí všechny hříchy.

2. Vyprávění o setkání se vzkříšeným Ježíšem:

K. dětem přečte evangelijní text Mk 16, 1-11:

Když uplynula sobota, Marie z Magdaly, Marie, matka Jakubova, a Salome nakoupily vonné masti, aby ho šly pomazat. ² Brzy ráno prvního dne po sobotě, sotva vyšlo slunce, šly k hrobu. ³ Říkaly si mezi sebou: "Kdo nám odvalí kámen od vchodu do hrobu?" ⁴ Ale když vzhledly, viděly, že kámen je odvalen; a byl velmi veliký. ⁵ Vstoupily do hrobu a uviděly mládence, který seděl po pravé straně a měl na sobě bílé roucho; i zděsily se. ⁶ Řekl jim: "Neděste se! Hledáte Ježíše, toho Nazaretského, který byl ukřižován. Byl vzkříšen, není zde. Hle, místo, kam ho položily. ⁷ Ale jděte, řekněte učedníkům, zvláště Petrovi: 'Jde před vámi do Galileje; tam ho spatříte, jak vám řekl.'" ⁸ Ženy šly a utíkaly od hrobu, protože na ně padla hrůza a úžas. A nikomu nic neřekly, neboť se bály. ⁹ Když Ježíš ráno prvního dne po sobotě vstal, zjevil se nejprve Marii z Magdaly, z níž kdysi vyhnal sedm démonů. ¹⁰ Ona to šla oznámit těm, kteří bývali s ním a nyní truchlili a plakali. ¹¹ Ti, když uslyšeli, že žije a že se jí ukázal, nevěřili.

Pokud máte k dispozici biblické postavičky nebo flanelogram či podobnou pomůcku, můžete si jednotlivé osoby znázornit:

- Ženy: vydaly se s vonnými mastmi ke hrobu, aby pomazaly Ježíšovo tělo a měly starost, kdo jim odvalí kámen od hrobu. Jak to dopadlo? Uviděly mládence a zděsily se. Co udělaly pak? Utíkaly od hrobu a nikomu nic neřekly, protože se bály²⁴.
- Marie Magdalská: potkala Ježíše. Šla to oznámit apoštolům.
- Apoštolové: truchlili a plakali. Když jim Marie Magdalská řekla, že Ježíš žije, nevěřili jí.²⁵

Uvažujte, proč to takto dopadlo? Proč nikdo kromě Marie Magdalské nejprve nevěřil, že Ježíš žije?

²⁴ Tato to popisuje Markovo evangelium. Podle Matoušova evangelia ženy potkaly na cestě za učedníky Ježíše, který je sám oslovil. Ony objímaly jeho nohy a klaněly se mu. O tom, zda ženy skutečně oznámily Ježíšovo vzkříšení učedníkům, se autor Matoušova evangelia nezmiňuje (Mt 28, 1-10).

²⁵ Podobně o této události referuje i evangelium podle Lukáše. Podle jeho textu šla Marie Magdalská spolu s ostatními ženami. Když jim anděl oznámil zprávu o Ježíšově vzkříšení, šly ženy k učedníkům. Učedníci jim nevěřili, avšak Petr se rozběhl ke hrobu a vrátil se celý udivený (srov. Lk 24, 1-12). Evangelium podle Jana uvádí, že ke hrobu přišla Marie Magdalská a viděla odvalený kámen. Běžela proto k Šimonu Petrovi a ke druhému učedníkovi, kterého Ježíš miloval. Ti vyšli a běželi ke hrobu. Petr pak vešel do hrobky a viděl složená plátna. Druhý učedník viděl a uvěřil. Maria se pak setkala u prázdného hrobu s Ježíšem. (srov. Jan, 20, 1-20).

3. **Uvažování o smrti**

Ženy a apoštol Jan totiž viděli Ježíše umírat. Věděli, že jeho tělo bylo mrtvé, když bylo pohřbeno. Co to znamená být mrtvý?

Doporučujeme věnovat čas uvažování o smrti. Nabízejí se nám různé otázky. Ponecháváme na uvážení katechety, nakolik se bude tématu věnovat. Záleží to na tom, zda někdo s dětmi o smrti již hovořil a hovoří. Zkušenost ukazuje, že toto téma otevírá děti k velkému množství otázek a je dobře jim věnovat prostor.

Doporučené otázky k tématu smrti:

Co to vlastně je „být živý“?

- každá bytost se narodí, nějaký čas žije a pak vždycky její život skončí smrtí (lidé, zvířata, květiny)
- dýcháme, hýbeme se, jíme, díváme se, posloucháme, dotýkáme se, cítíme vůně, rosteme, hrajeme si, mluvíme, přemýšlíme, vnímáme ... žijeme s ostatními na světě

Proč ale umíráme? Jak se to stane?

- umírání patří ke každému životu
- někdo je na ni připravený ... zemře po dlouhé nemoci; někdo protože je chudý a má hlad; jiný protože bere drogy
- někdy je to nečekané ... při nehodě, ve válce
- někdy je člověk zoufalý a ztratí úplně naději, že můžeme problém vyřešit
- většina z nás žije dlouhý život – mámy, tátové, dědečci, babičky, my

Co to znamená být mrtvý?

- tělo přestane fungovat, nehýbá se, srdce i dech se zastaví, mozek také nepracuje, nevidí, neslyší, necítí dotyky
- vypadá to, jakoby spal, jenže se nemůže probudit

Jak nám je, když se setkáme se ztrátou někoho blízkého?

- je těžké tomu uvěřit, je nám hrozně, smutno, nemůžeme z toho usnout, po nějakou dobu se nám mohou zdát jiné sny, nejde to pochopit, je těžké uvěřit, že už svého blízkého nevidíme
- najednou nás napadne, že můžeme umřít taky
- pomůže nám svěřit se někomu blízkému, někdy pomůže být chvíli sám, jindy zase pomůže být s těmi, kteří tě mají rádi
- kamarádi jsou moc důležití

Jak se rozloučit

- když přijdeme na pohřeb, potěšíme tím ty, kterým někdo zemřel, spojují nás hezké vzpomínky
- můžeme se rozloučit i jinak – třeba pomůžeme doma s hostinou nebo si sami složíme nějakou básničku na rozloučenou
- zapálíme svíčku

Co je po smrti?

- ani dospělí tomu příliš nerozumějí, je těžké tomu porozumět
- ptejme se někoho, komu důvěřujeme

Nyní si ověřte, jako představy mají děti. K. zpravidla podle odpovědí dětí zjistí, s jakými názory či vírou se setkaly. Tyto názory je třeba utřídit. Můžeme se setkat s těmito postoji:

- názor neuznávající jakoukoliv formu života po smrti – smrt je konečná a člověk žije dál ve vzpomínkách těch, kteří ho znali, případně v díle, které zanechal;
- tradiční víra v našem prostředí vychází z křesťanství: po smrti se člověk setká s Bohem (ve kterého věří křesťané) a budou žít buď v nebi u něj, v očistci (kde trpí za zlo, které vykonali a až si trest „odpykají“, dostanou se do nebe), nebo nebudou chtít žít u Boha a skončí v pekle;
- křesťané věří, že život člověka na zemi nekončí, ale pokračuje u Boha a záleží na každém člověku, zda Boží nabídku života s ním přijme nebo ne; podmínkou je tedy víra a láska k Bohu a k ostatním lidem, protože věčný život má být „místem“ lásky, ve které již není ani stopa zla;
- objevuje se i víra, která vychází původně z přírodních náboženství, které uznává existenci duchů; z tohoto názoru vychází oslava svátku Halloween (animismus);
- dále se můžeme setkat vírou inspirovanou východními náboženstvími a duchovními proudy, podle kterých se dochází k převtělování (člověk žije dále jako jiný živočich) a to podle míry jeho dokonalosti v dobru. Cílem tohoto převtělování je stát se dokonalým člověkem a moci prožívat věčnou blaženost.

Není třeba dětem vysvětlovat všechny možné postoje, ale spíše reagovat na ty, které ony samy zmíní. Na tyto úvahy je třeba navázat informací o Ježíšově smrti: Evangelium je svědectvím o tom, v co nakonec apoštolové a všichni, kdo byli Ježíši blízcí, uvěřili: Ježíš byl vzkříšen z mrtvých a setkal se se svými přáteli. Proto i křesťané věří ve vzkříšení a věčný život u Boha.

Jak nezapomenout na ty, kdo zemřeli?

- máme vzpomínky, prohlížíme si obrázková alba
- pokračujeme v tom, co nás „babička, děda“ naučili
- vystavíme si oblíbenou věc, kterou jsme od „kamaráda“ dostali, která nám jej připomíná
- navštívíme jeho/její hrob
- pomodlíme se
- vyprávíme si společné veselé věci, které jsme zažili

Jak vzpomínáme na Pána Ježíše?

Děti jmenují (např. kříž, modlitba, mše svatá, čtení z Nového zákona, obrázky...). V příštím setkání se k tomuto tématu vrátíme.

4. **Modlitba:**

K. položí doprostřed kruhu bílý nebo žlutý šátek (žlutá barva patří ke světlu - symbol vzkříšení) a na něj kříž. Ke kříži umístěte svíčku (nejlépe malý paškál) a rozsviňte jej. Kolem rozložte obrázky živých lidí i obrázky ze hřbitova. Označte se pomalu křížem (připomeňte si smysl tohoto znamení) a pomodlete se společně libovolným způsobem modlitbu za živé i zemřelé.